Į LAISVĘ

Nr. 16 Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 11 Penktadienis

Didžiausių pasaulyje kautynių skaičiai

Kovose prie Baltstogės ir Minsko buvo paimta 323.898 belaisviai, sunaikinti arba paimti 3.332 tankai, 1.809 patrankos ir nepaprasta daugybė kitų ginklų. Ligi šiol sovietų pajėgos iš viso neteko 6.233 lėktuvų, 7.615 tankų ir 4.423 patrankų.

FIURERIO VYRIAUSIOJI BŪSTINĖ. VII. 10. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša: **Mūšiais prie Baltstogės ir Minsko baigtos didžiausios pasaulio istorijoje karo medžiagų ir apsupamosios kautynės. Paimta 323.898 belaisviai, kurių tarpe daug vadovaujančių generolų ir divizijų vadų. Paimta arba sunaikinta 3.332 tankai, 1.809 patrankos ir nepaprasta daugybė kitų ginklų. Tuo būdu bendras iki šiol Rytų fronte paimtų belaisvių skaičius pakilo iki 400.000. Paimtų arba sunaikintų priešo karo medžiagų skaičius yra šitoks: 7.615 tankų, 4.423 patrankos. Sovietų oro pajėgos iki šiol iš viso neteko 6.233 lėktuvų.**

Iš Vyriausiosios Fiurerio Būstinės.

Vyriausioji vokiečių kariuomenės vadovybė praneša:

Karo veiksmai rytų fronte nesulaikomai vyksta toliau. Liepos 8 dieną Suomijos fronte po kelias dienas trūkusio mūšio, suomių karo jėgom padedant, buvo paimtas labai įtvirtintas Sallos miestas. Ten kovojusi sovietų divizija buvo sumušta.

Šiaurės Afrikoje vietiniai priešo tankų bandymai ties Tobruku pasistumti buvo atmušti. Vokiečių kovos lėktuvai liepos 8 ir 9 d. d. sėkmingai apmėtė bombomis Tobruko uosto karinius tikslus ir į pietų vakarus nuo Marsa Matruko esantį aerodromą. Vienas britų naikintuvas į šiaurę nuo Solumo taip pat buvo apmėtytas bombomis. Stiprūs vokiečių lėktuvų junginiai pereitą naktį išmetė bombų į vakarus nuo Ismalo prie Sueco kanalo.

Kovoje prieš britų aprūpinimo laivus pereitą naktį vokiečių lėktuvai į šiaurę nuo Nevouayjo sunaikino penkis prekinius laivus viso 21.000 btr. ir sėkmingai bombardavo salos rytų ir pietryčių krante esančius uosto įrengimus. Naktį į liepos 9 dieną į šiaurę nuo Berviko vokiečių lėktuvų bombos sunkiai sužalojo kitą didelį prekinį laivą. Prie La Mancho krantų vokiečių lėktuvai numušė septynis britų naikintuvus ir zenitinė artilerija numušė vieną britų naikintuvą.

Britų lėktuvai pereitą naktį bombardavo įvairias vakarų Vokietijos vietas. Civiliniams gyventojams nuostolių padaryta nedaug. Bethelio ligoninę ties Bielefenu britų lėktuvai dar kartą apmėtė padegamomis bombomis. Per šį puolimą priešas neteko keturių lėktuvų, kuriuos numušė vokiečių lėktuvai ir zenitinės patrankos ir kitų dviejų lėktuvų, kuriuos numušė jūrų artilerija.

Pergalingoje oro kovoje prie La Mancho didvyrio mirtimi žuvo kapitonas Balthazaras, šioje kovoje pasiekęs 40-jį savo laimėjimą ore. Kapitonui Balthazarui savo laiku buvo suteiktas ąžuolo lapelių vainikas prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus. Jo asmenyje vokiečių oro karo laivynas neteko vieno drąsiausiųjų lakūnų. Šio naikintuvų „Richthofeno" eskadrilės karininko didvyrio, jau savo žygiais pasižymėjusio „Gondoro" legione, atminimas vokiečių tautoje visuomet bus gyvas.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Viename rytų fronto pietiniame ruože vokiečių kariuomenės daliniai liepos 7 ir 8 d. d. puolė priešo įsistiprinimus ir paėmė vieną bukerį. Pasilikusieji gyvi sovietų kareiviai buvo paimti į vokiečių nelaisvę. Kareiviai buvo nevalgę 36 valandas. Belaisviai pareiškė, kad jie jau visa savaitė buvo be jokio ryšio su savo kariuomenės dalimi. Tik iš baimės būti GPU sušaudytais bolševikų kareiviai taip atkakliai gynėsi.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. DNB praneša, kad liepos 8 dieną vienam nedideliam vokiečių kariuomenės daliniui besiartinant prie Stalino linijos teko susidurti su stipriu sovietų tankų būriu. Sunkioje kovoje vokiečiai sunaikino 123 sovietų tankus, likusieji greitai pabėgo.

Vokiečių suomių daliniai liepos 8 dieną viename fronto ruože paėmė tris bolševikų kuopas. 14 sovietų lėktuvų buvo sunaikinta. Toliau vokiečių suomių daliniai sunaikino tris sovietų baterijas, bandžiusias sulakyti sąjungininkų puolimą. Čia bolševikai turėjo didelių nuostolių. Buvo paimta daug belaisvių ir daug karo grobio.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Iki šiol turimomis žiniomis, vakar rytų fronte buvo sunaikinta 110 sovietų lėktuvų. 53 lėktuvai buvo numušti ore ir 57 — žemėje.

BUDAPEŠTAS. VII. 10. ELTA. „MTI" agentūros žiniomis, iš Rytų fronto atgabentieji rusų belaisviai pareiškę, kad jie esą laimingi, jog nebereikėsią daugiau kovoti Stalino linijos „mirties fortuose" iš kurių gyvas jau nebegali išeiti. Stalino linijos sustiprinimai, esą, būtent, pastatyti taip, kad jų įgula uždaroma juose iš oro.

BERLYNAS. VII-10. E. Fiureris suteikė leitenantui Schelliui, aštuonioliktam vokiečių kariuomenės karininkui, pasiekusiam 40-jį laimėjimą ore, ąžuolo šakelę prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus.

Sirijoje vėl prasidėjo kovos

Prancūzai atmetė britų paliaubų sąlygas

VICHY. VII. 10. ELTA. Ofio agentūros paskelbtame komunikate nurodoma, kad prancūzų kariuomenės vadas Sirijoje generolas Dentzas jau liepos 8 d. rytą prašė tuoj padėti ginklus. Churchillis liepos 9 d. atstovų rūmuose užsiminė apie tą demaršą ir ta proga pareiškė savo pasitenkinimą, kad šitam „įnirtusiam konfliktui" bus padarytas galas. „Priešingai šito pareiškimo dvasiai, sakoma prancūzų komunikate, britų valdžios organai generolui Dentzui dar neįteikė atsakymo. Dargi britų kariuomenė visuose frontuose dar smarkiau puola. Generolas Dentzas yra priverstas su skausmu konstatuoti, kad Beirute britų agentai dalina proklamacijas, kuriose įžeidžiama jo asmeninė ir jo karinė garbė. Generolas Dentzas tikėjosi susilaukti iš savo priešų po pasipriešinimo, kurio didvyriško pasiaukojimo niekas negali paneigti, daugiau supratimo".

VICHY. VII. 10. ELTA. Liepos 10 d. kariuomenės vadovybės pranešime pabrėžiama, kad Beirute dar negauta atsakymo į pasiūlymą paskelbti ginklų paliaubas, kurį Sirijos aukštasis komisaras generolas Dentzas pasiuntė liepos 8 d. Mūšiai vyksta visu atkaklumu ir pranešime konstatuojama, kad, jeigu šitaip yra, tai Prancūzija dėl to neneša jokios atsakomybės. Liepos 9 d. priešpietiniame ir liepos 10 d. pranešime pateikiamos šios žinios: Mūsų kariuomenė visose fronto srityse priešinasi priešo kariuomenės puolimui. Pajūryje, į šiaurę nuo Damouro, britų karinės pajėgos ir toliau puola. Puolantieji priešo šarvuočių daliniai sutiko mūsų šarvuočių pasipriešinimą. Didžioji priešo kariuomenės dalis dar nesuėjo į sąlytį su mūsų naujomis pozicijomis. Chous srityje britų puolimas, kurį jie pradėjo liepos 9 d. ir kuris mūsų artilerijos ugnies buvo sustabdytas, dabar vėl pakartotas. Mūšiai vyksta visur. Damasko srityje priešo dalys puolė mūsų pozicijas ir šiek tiek pasistūmėjo į priekį. Mūsų vietinis priešpuolis leido padėtį atstatyti ir paimti 100 belaisvių, kurių tarpe yra trys karininkai. Britų motorizuotos pajėgos, kurios žygiuoja iš Palmiros, suėjo į sąlytį su mūsų daliniais. Djezireho srityje mūsų kariuomenė atkakliai priešinasi puolimui motorizuotų šarvuočių vorų, kurios ruošiasi užimti sritį. Šiandien rytą britų oro pajėgos bombardavo Tell Kalakhos sritį (tarp Tripolio ir Homso).

HAGA. VII. 10. ELTA. Anglų radijas praneša, kad šiandien iki 12 valandos perpiet Jeruzalėje dar nebuvo gautas joks atsakymas į generolui Dentzo pasiųstą šios dienos 5 valandą ryto terminuotą ultimatumą pasitraukti iš Beiruto. Kadangi tuo būdu terminas jau yra praėjęs, kovos Sirijos pajūrio srityje bus tęsiamos toliau.

VICHY. VII.10. ELTA. Iš fronto gaunamomis žiniomis, mūšiai Sirijoje tebevyksta. Paskutinėmis žiniomis, dabar britai telkia savo kariuomenę Beirutui pulti. Evakuavus Damurą, prancūzų kariuomenė pasitraukė į naujas pozicijas, kurios yra dešimt kilometrų į pietus nuo Libano sostinės. Nelygi ir išraižyta vietovė leidžia jiems čia dar priešintis. Tačiau britų kariuomenės vadovybė pajūrio srityje sutelkė daug kariuomenės, jų tarpe Australijos pėstininkus.

STOCKHOLMAS. VII. 10. ELTA. Reuteris praneša, kad Anglijos Sirijai pastatytų paliaubų sąlygų yra 10 punktų. Tarp ko kito, anglai reikalauja iš prancūzų karo jėgų Sirijoje visos amunicijos, patrankų, lėktuvų, aprangos reikmenų, o taip pat ir karo laivų. Visi šie dalykai turi būti tvarkoje. Prancūzų kareiviai gali pasirinkti arba kariauti toliau šalia anglų arba grįžti į namus. Sirija, kuriai Anglija garantavusi nepriklausomybę, valdyti pavedama de Gaulle šalininkams. Visi Vokietijos ir Italijos atstovai turi būti atiduoti anglams. Karo laivai turi būti palikti uostuose, kur jie bus anglų perimti.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Vertinant padėtį Sirijoje, šiandien vietiniuose politiniuose sluoksniuose buvo nurodoma į galimybę, kad ten kovojantiems prancūzams iš anglų pusės yra pateiktos paliaubų sąlygos. Kai britų pergreit buvo paskelbta apie šių sąlygų priėmimą, — buvo priduriama, — iš tikrųjų prancūzai jas atmetė ir, būtent, greičiausiai todėl, kad jie negalėjo laikyti „garbingais" dešimtyje punktų anglų išdėstytus reikalavimus. Ryšium su tuo, čia dar kartą pabrėžiamas prancūzų, buvusių atkirstais nuo visų papildomų tiekimų iš užnugario, priešingas anglams kovos Sirijoje narsumas.

Maiskis šalia dvasininko klebono!

Ar dar reikia juokingesnio dalyko

STOCKHOLMAS. VII. 10. ELTA. Laikraštyje „Nya Dagligt Allehanda" Londono korespondentas praneša, kad anglų spaudoje yra labai įdomi nuotrauka. Ši nuotrauka vaizduoja sovietų pasiuntinį Maiskį vieno atsilankymo Šv. Povilo katedroje metu. Čia jis nutrauktas kartu su katedros klebonu. Šia proga švedų korespondentas pastebi, kad, jeigu šiuo metu nebūtų taip karšta, Londonas patikėtų telegramai, kurią Stalinas tariamai atsiųstų anglų komunistų partijai ir pareikštų: „Sustabdykite agitaciją už liaudies vyriausybę. Aš pasisakau už Winstoną".

VICHY. VII-10. E. Ministerio pirmininko pavaduotojas admirolas Darlanas šiandien priešpiet specialiu traukiniu vėl atvyko į Vichy.

Žydija, bolševizmas ir plutokratija turi būti sunaikinti, jei Europa nori pagaliau laimingai gyventi

Vokiečių spauda apie Litvinovo — Finkelšteino kalbą

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Ryšium su tuo faktu, kad Jungtinių Valstybių kariuomenės daliniai okupavo Islandiją, Berlyno spauda

Litvinovo pasirodymą politikoje laiko charakteringu bolševizmo, plutokratijos ir žydijos solidarumo bruožu.

Visi laikraščiai Churchillį, Rooseveltą, Staliną ir Litvinovą vadina „Europos priešais, traukiančiais už viešos virvės".

Laikraštyje „Voelkischer Beobachter" rašoma: Litvinovo — Finkelšteino „sugrįžimas" yra kaip tik simboliškas šimtams glaudžių žydiškų ryšių, siejančių demokratiją, kapitalizmą ir bolševizmą. Litvinovas, visiems žinomo nevykusio „nedalomos taikos" šūkio išradėjas, — to šūkio, kuris reiškia ne ką kitą, kaip visuotinį karą prieš Vokietiją, — niekuomet nebuvo patekęs į nemalonę, o tik kurį laiką norėdamas užsimaskuoti, buvo pasislėpęs už bolševikų kulisų. Jo angliškai pasakyta per radiją kalba reiškia ne ką kita,

kaip naują žydiško internacionalo dešifravimąsi ir dar kartą parodo, kad plutokratija ir bolševizmas turi būti sunaikinti,

jei Europa nori pagaliau laimingai ir taikingai gyventi.

Dėl tos pačios Litvinovo kalbos „Berliner Lokalanzeiger" pareiškia, kad ji aiškiau parodo Jungtinių Valstybių vyriausybės tikslą, negu Roosevelto žodžiai, kuriais jis veltui stengiasi pridengti kauke savo užpuolimo planus.

Laikraščio „Berliner Boersenzeitung" straipsnyje „Žydija — tautų giltinė" dar kartą primenami tie baisūs žydiškos GPU darbai, kurie geriausiai parodo, ką reiškia tas faktas, kad dabar Vašingtonas pažada sovietams pagreitintą pagalbą. Tuo būdu aiškėja ir visas begalinis melas Jungtinių Valstybių prezidento,

kuris padeda žydiškai bolševikinei giltinei

ir tuo pat metu kreipiasi į „tarptautinę krikščioniškų siekimų bendruomenę" sakydamas, kad tik naujoje tarptautinėje tvarkoje, kurioje viešpatauja Kristaus dvasia, gali būti išsaugotos mums brangios laisvės, jų tarpe ir sąžinės laisvė.

Maskva visiškai nežinanti, kas darosi fronte

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Vietiniuose informuotuose sluoksniuose pareiškiama, kad Maskvos radijo pranešimai duoda pagrindo manyti, jog ten, Maskvoje, vis daugiau netenkama supratimo apie tai, kas darosi fronte. Maskvos žinių agentūra, pavyzdžiui, praneša, kad liepos 9 dieną oro kovoje sovietai netekę vieno vienintelio lėktuvo ir kad tą dieną tebuvęs vienas mūšis ore. Berlyne su ironija pastebima, kad, tur būt, sovietai dar nežino, kad tą dieną įvyko daug kovų ore, kuriose sovietai neteko 53 lėktuvų, o dar kiti 57 lėktuvai buvo sunaikinti žemėje.

EDENAS PRIĖMĖ BOLŠEVIKŲ KARINĘ MISIJĄ

STOCKHOLMAS. VII-10. E. Maskvos radijas pranešė, kad liepos 9 dienos rytą sovietų karinę delegaciją Londone priėmė užsienių reikalų ministeris Edenas. Priėmimo metu sovietų pasiuntinys Maiskis pristatė delegacijos narius. Paskui sovietų karinė delegacija apsilankė pas anglų karo ministerį.

STALINAS KASDIEN PRIIMA CRIPPSĄ

STOCKHOLMAS. VII-10. E. Britų ambasadorius Maskvoje, kuris vakar turėjo pasikalbėjimą su Stalinu, kaip praneša anglų radijas, šiandien Molotovo lydimas vėl buvo Stalino priimtas.

ANGLAI BOLŠEVIKAMS JAU PASIUNTĘ KARO MEDŽIAGOS

NEW YORKAS. VII-10. ELTA. „Associated Press" pranešimu iš Londono, Anglijos blokados ministerija paskelbė, kad jau baigti pasirengimai pradėti tiekti rusams anglų karo medžiagą. Dalis karo medžiagos jau esanti pakelyje į Sovietų Sąjungą.

UMANSKIS TARĖSI SU ROOSEVELTU

VAŠINGTONAS. VII-10. ELTA. Sovietų Rusijos ambasadorius Vašingtone Umanskis pirmą kartą nuo vokiečių sovietų karo pradžios kalbėjosi su prezidentu Rooseveltu. Per pasitarimą, kuriame dalyvavo ir valstybės pasekretoris Sumner Wellesas, kaip praneša Associated Press, buvo svarstomas Jungtinių Valstybių pagalbos Sovietų Sąjungai klausimas.

ŽINIOS IŠ FRONTŲ

ROMA. VII. 10. ELTA. Vyriausioji italų kariuomenės vadovybė praneša:

Mūsų lėktuvų junginiai puolė Nicosios aerodromą Kipro saloje ir padarė priešui didelių nuostolių ir sukėlė gaisrų. Netoli Kipro salų mūsų lėktuvai torpedavo vieną 5.000 tonų laivą. Britų lėktuvai Sicilijos sąsiauryje puolė vieną italų sanitarinį lėktuvą. Į pietus nuo Sicilijos mūsų lėktuvai naikintuvai numušė vieną britų lėktuvą.

Šiaurės Afrikoje Solumo fronte buvo atmuštas priešo tankų palaikomas dalinys. Ašies valstybių karo jėgos bombardavo Tobruko uoste esančius laivus ir sustiprinimus ties Tobruku. Toliau buvo apmėtyti priešo aerodromai į rytus nuo Sidi el Barani. Čia buvo sukelta gaisrų. Viename aerodrome buvo sunaikinta daug priešo lėktuvų.

Priešo lėktuvai puolė Bengazį ir Tripolį. Puolant Tripolį, iš septynių priešo lėktuvų du numušė zenitinės patrankos ir keturis italų lėktuvai naikintuvai.

Rytų Afrikoje vieno atramos punkto Amharoje įgula atmušė priešo bandymą prisiartinti prie mūsų pozicijų. Uolchefito ruože vyksta artilerijos susišaudymas.

Liepos 9 dieną po piet britų lėktuvai puolė Syrakusą, o naktį puolė Neapolį, kur buvo užmušta 14 žmonių ir 30 sužeista.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Royal Air Force nuostoliai per šios dienos mėginimus bombarduoti iš oro prancūzų Kanalo pakraštį, naujausiomis žiniomis, siekia 25 lėktuvų. Devyniolika naikintuvų Spitfire tipo ir vienas Bristol-Blenheimo tipo kovos lėktuvas buvo vokiečių naikintuvų numušti, o zenitinė artilerija numušė du Spitfire, du Bristol-Blenheimo ir vieną keturių motorų lėktuvą. Vokiečių nuostoliai siekia dviejų lėktuvų.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. DNB agentūrai pranešama, kad naktį į liepos 10 dieną prie įplaukimo į Bristolio kanalą vienas vokiečių kovos lėktuvų junginys užklupo vieną britų konvojų ir nuskandino vieną tanklaivį ir keturis prekybos laivus, bendro 21.000 registruotų brutto tonų talpumo. Dėl mėnesienos tą naktį buvo nepaprastai geras matomumas, ir iš lėktuvo buvo galima labai aiškiai matyti ant blizgančio vandens plaukiančius laivus. Be paliovos skraidydami viršum to konvojaus vokiečių lėktuvai pasirinko didžiausius laivus, į kurių keturis taip gerai pataikė, kad jie tučtuojau po bombų sprogimo nuskendo. Penktasis laivas užsidegė, ir vokiečių lėktuvai nuskrisdami paliko jį liepsnų apimtą. Atskirai imant, buvo nuskandintas vienas 7.000 tonų talpos tanklaivis, du prekybos laivai, po 4.000 tonų talpos, ir du prekybos laivai po 3.000 tonų talpos.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. DNB agentūrai pranešama, kad naktį į liepos 10 dieną nedidelėmis grupėmis vokiečių kovos lėktuvai puolė britų uostus Anglijos rytų ir pietryčių pajūryje. Be kitų uostų, buvo bombarduojami Hullis, Folkestone, Great Yarmuothas ir Middlesboroughas.

Šiaurės Afrikoje liepos 10 dieną vokiečių karinės oro pajėgos vėl daug kartų puolė priešo aerodromus ir tiekimo bazes. Be kitų vietų buvo puolamas Tobrukas, kur taikliai buvo numesta bombų į naftos rezervuarą, sunkvežimių telkinius ir sandėlius. Naktį į liepos 10 dieną, puolant Ismailijos aerodromą, prie Suezo kanalo, buvo padegti trys angarai. Liepos 10 dieną vokiečių kovos lėktuvai puolė lengvąsias britų laivyno pajėgas prie Egipto pakraščio ir rimtai apgadino, keletą kartų pataikydami bombomis, vieną britų laivą naikintoją.

Naktį į liepos 10 dieną, įskridę į Vokietijos teritoriją, britai be jau anksčiau praneštų trijų lėktuvų, kuriuos numušė vokiečių naktiniai naikintuvai, neteko dar vieno lėktuvo, kurį numušė zenitinė artilerija.

Bolševikai šlykščiai laužo tarptautinę karo teisę

BERLYNAS. VII-10. ELTA. DNB agentūrai pranešama, kad netoli nuo Vianovrako žygiuodami pirmyn, vokiečių kariai rado vieną vokiečių šaulį dviratininką, kuris buvo patekęs į bolševikų kareivių rankas. Bolševikai tą vokiečių karį neįsivaizduojamu būdu nukankino. Tas vokiečių šaulys buvo sunkiai sužeistas, žygiuojant jo daliniui pirmyn, ir turėjo pasilikti vietoje. Išsklaidyti sovietų kareiviai jį surado. Tačiau, užuot atsižvelgę į jo žaizdas, kaip to reikalauja tarptautinė teisė, bolševikų kareiviai mušė tą beginklį vokiečių karį tol, kol nebebuvo matyti jokių gyvybės žymių. Vokiečių kariuomenės daliniai rado tą vokiečių karį su visiškai numušta nosimi, sudaužyta kaukuole, o jo veidas buvo panašus į kažkokią masę be formos. Kaip kaltininkai buvo nustatyti vieno netoli esančio sovietų sustiprinimo įgulos nariai, kurie yra dar ir daugiau panašių nusikaltimų padarę.

BERLYNAS. VII-10. ELTA. Tarp daugelio kitų bolševikų kareivių prasižengimų tarptautinei karo teisei paskutiniuoju laiku iškyla vis naujų. Kaip DNB praneša, nustatyta, kad bolševikai piktam panaudoja baltąją vėliavą. Daugelyje fronto vietų bolševikai iškeldavo baltąją vėliavą tariamai norėdami pasiduoti ir iškeltomis rankomis artindavosi prie vokiečių linijos. Bet kai tik jie būdavo jau šūvio atstume, išsitraukdavo paslėptus ginklus ir pradėdavo šaudyti į ramiai jų laukiančius vokiečių kareivius. Vienas vokiečių pėstininkų pulko leitenantas protokolan pareiškė, kad Bornickio apylinkėje daug sovietų kareivių su iškeltomis rankomis prisiartino prie vokiečių linijos per 30 metrų ir iš čia jie bandė įvykdyti karo teisei prieštaraujantį veiksmą ir tuo būdu pigiai pasiekti pasisekimo. Panašus atsitikimas įvyko ir netoli Uchovo. Ten viena bolševikų kareivių grupė, mosikuodama balta skarele, davė ženklą norinti pasiduoti ir jokiu būdu nenorinti priešintis. Vokiečių dalinio karininkas sustabdė ugnį ir su savo draugais pradėjo artintis prie bolševikų. Staiga bolševikai pradėjo šaudyti ir sužeidė kelis vokiečiu kareivius. Panašiai pasielgė apie 100 bolševikų ir kitoje vietoje. Davę ženklą norį pasiduoti ir prisiartinę prie vokiečių kareivių, šoko ant jų su durtuvais ir bandė juos išžudyti.

Kaip Vokietijos politiniai sluoksniai vertina Islandijos užėmimą

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Vokietijos sostinės politiniuose sluoksniuose ir šiandien apsiribojama padėties, sudarytos Jungtinių Amerikos Valstybių įvykdytu Islandijos užėmimu, įvertinimu. Nauji šio klausimo plėtojimosi simptomai pasireiškia, šių sluoksnių manymu, ta pačia kryptimi, kuria jau vakar oficialiuose sluoksniuose apie tai buvo pasisakoma. Kai pradžioje užsienių telegramų agentūrų pranešimuose ir tam tikros užsienių spaudos komentaruose dar buvo skleidžiama versija, kad Islandijos ministeris pirmininkas kreipęsis į Rooseveltą tik gavęs pranešimą, jog Anglija ketinanti savo kariuomenės dalinius iš Islandijos atitraukti, šiandien Wilhelmstrassėje buvo pažymima kaip faktas, kad britai iš viso nemano atsitraukti iš savo pozicijų Islandijoje. Todėl iš vokiečių pusės visas šis manevras vertinamas kaip sąmoningas Islandijos gyventojų klaidinimas. Ryšium su tuo čia ypač nurodoma į „Times" kuris, vertinadamas dalykus, Amerikos kariuomenės dalinių iškėlimą ir britų kariuomenės dalių palikimą Islandijoje net vadina abiejų šalių karinių pajėgų pirmuoju sinchronizavimu. Čia susidomėjus minimas ir Wendel Wilkieso pareiškimas šiuo klausimu, kad Islandijos užėmimas Jungtinių Amerikos Valstybių kariuomenės daliniais reiškiąs tik pradžią. Šiandien spaudos atstovams Berlyno politinių sluoksnių pateikta šio klausimo visumos apibūdinimas yra toks: „Ranka geismingai siekia toliau užgrobti Europą".

Dar apie Dubno žudynes

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Apie jau praneštas šiurpias masines žudynes Dubno mieste DNB patyrė dar naujų dalykų. Nužudytieji vyrai, moterys ir vaikai buvo beveik išimtinai ukrainiečiai. Dėl jų tautinio ukrainietiško nusistatymo jie bolševikų galiūnų jau seniai buvo sukišti į kalėjimus. Įniršę dėl vokiečių kariuomenės dalinių artėjimo, bolševikai visus suimtuosius, iš viso apie 1.500 asmenų, sušaudė. Kamerose rasta po septynis, aštuonis lavonus, suvirtusius vienas ant kito, juos suvarius į kampą. Baisiausi vaizdai matomi moterų kamerose, kuriose buvo pasireiškę žvėriškiausi bolševikų instinktai. Moterys, jaunos mergaitės ir net nėščios moterys, kaip gydytojų nustatyta, prieš nužudant dar buvo išniekintos. Šiurpus vaizdas matomas vienoje kameroje, kurioje yra nužudyti trys berniukai apie 14 metų amžiaus. Dabar kalėjimo raštinėje keli ukrainiečiai peržiūri GPU bylas aukų asmenybėms kiek galima nustatyti.

KROATIJOJ NUTEISTA MIRTI 10 KOMUNISTŲ TERORISTŲ

ZEGREBAS. VII. 10. ELTA. Valdžios skelbime, kuris taip pat išklijuotas visose Zagrebo gatvėse, Kroatijos vidaus reikalų ministerija praneša, kad viename miške netoli Zagrebo rastas gyvuliškai sužalotas vienas policijos valdininkas. Tardymas parodė, kad šis nusikalstamas darbas yra atliktas komunistų kurstytojų. Šio darbo įkvėpėjai buvo 10 žinomų komunistinių gaujų vadų, kurių tarpe daugiausia inteligentinių profesijų žydai. Jie visi buvo pasmerkti mirti. Sprendimas jau įvykdytas.

Britų lėktuvai subombardavo Aacheno katedrą

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Naktį į liepos 10 dieną, aiškiausiai šviečiant mėnuliui, vienas britų bombonešis pasirinko sau taikiniu Aacheno karališkąją katedrą ir keliais bombų pataikymais ją apgriovė. Tuo yra pasidaręs beprasmiško britų karo aviacijos naikinamojo įniršimo taikiniu vienas iš garbingiausių Vakarų Europos statybos paminklų, kuriam istorine reikšme ir menine verte lygaus vargiai galima rasti visame pasaulyje.

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. Vokiečių sluoksniuose reiškiama nuomonė, kad paskutinieji anglų vokiečių miestų puolimai dar kartą patvirtina, jog britų oro pajėgos puola be jokio plano neturinčius jokios karinės reikšmės tikslus. Jau iš Muensterio puolimo tai buvo aišku. Taip pat naktį į liepos 10 d. anglų oro pajėgų puolimai, kaip vokiečių sluoksniuose pareiškiama, buvo nukreipti prieš miestą, kuris neturi jokios karinės reikšmės ir kuriame nėra ginklų pramonės. Aachene tėra tiktai plataus vartojimo reikmenų pramonė, daugiausia plonų audinių fabrikai. Sunkiosios pramonės čia visai nėra. Be to, Aachenas yra prekybos ir valdininkų miestas, o taip pat, kadangi jis yra prie sienos, čia yra muitinės įstaigos. Miestas taip pat garsus savo gydomomis voniomis. Pasaulyje Aachenas žinomas daugiausia dėl savo meno turtų ir viduramžio pastatų, prie kurių priklauso garsioji imperatorių katedra.

PRANCŪZAI PASIPIKTINĘ DĖL LILLE BOMBARDAVIMŲ

PARYŽIUS. VII-10. ELTA. Spaudos pranešimais, anglų lėktuvai du kart iš eilės bombardavo Lille miestą. Laikinais duomenimis, yra 19 užmuštų ir daugiau kaip 60 sužeistų. Sugriauta daug darbininkų kolonijos pastatų. Laikraščiai praneša, kad tie oro puolimai prancūzų gyventojų tarpe sukėlę didžiausio pasipiktinimo. „Petit Parisien" pabrėžia, kad anglai savo oro ginklu nužudę tik prancūzų darbininkus.

VISIŠKA NESĄMONĖ

BERLYNAS. VII-10. ELTA. Užsieniuose paskleisti gandai, kad, esą, Vokietija ryšium su Jungtinių Valstybių kariuomenės išlaipinimu Islandijoje, yra pasiuntusi Prancūzijai, Portugalijai ir Ispanijai notas, kuriose šių kraštų vyriausybės reikalavusi aiškiai tuo klausimu nusistatyti, šiandien užsienių reikalų ministerijoje buvo pavadinti „visiška nesąmone".

Šitaip galėjo pasielgti tik vokietis karys

STOCKHOLMAS. VII-10. E. Vienas anglų jūrininkas, kurio laivą nuskandino vokiečių povandeninis laivas, per britų radiją papasakojo savo išgyvenimus. Jis pasakė, kad vokiečių povandeninio laivo vadas puikiai kalbėjo angliškai, o prieš laivo torpedavimą pasirūpino, kad anglų jūrininkai pasiimtų pakankamai geriamojo vandens ir, be to, britų jūrininkams padovanojo butelį konjako. Prieš povandeniniam laivui nuplaukiant, vokiečių laivo vadas paaiškino britų jūrininkams, kurioje vietoje jie dabar yra ir koks jūrų srovės greitis.

MIRĖ CARL FRIEDRICH VON SIEMENS

BERLYNAS. VII. 10. ELTA. DNB praneša, kad pasaulyje žinomos vokiečių „Siemens Werke" šefas Carl Friedrich von Siemens šiandien mirė.

IŠ ALEKSANDRIJOS IR SUEZO KANALO SRIČIŲ EVAKUOTA 325.000 ŽMONIŲ

INSTANBULAS. VII/10. ELTA Iš pavojingų Aleksandrijcs ir Suezo kanalo sričių evakuota daugiau kaip 325.000 asmenų. Daugiausia sunkumų sudaro transporto, pabėgėlių apgyvendinim. ir aprūpinimo maistu klausimai. Netoli nuo Aleksandrijos yra įsteigta laikina stovykla pabėgėliams. Uždarius daugelį parduotuvių, dirbtuvių ir fabrikų, labai nukentėjo ūkinis miesto gyvenimas. Per paskutinį puolimą iš oro buvo sugadintas svarbiausias vandentiekio vamzdis, kuris dėl kvalifikuotų darbininkų stokos negalėjo būti pataisytas.

VICHY. VII-10. E. Ministerio pirmininko pavaduotoją admirolą Darlaną, jam atvykus iš Paryžiaus, šiandien prieš piet priėmė valstybės galva maršalas Petainas. Darlanas pranešė apie Paryžiuje jo vestas derybas.

Laisvieji Kauno vakarai

Darželių pinavijos pasilenkia prie žemės, ateina vakaras ir užsidega žvaigždės. Aukštos ir nebylės žiūri jos į žaliuojančią Lietuvos žemę, vaikščioja laukais ir mirga nuo Kauno gatvių sunkvežimių dundėjimo.

Prieblanda balkšva, dangus vienodas, ir vėjas visai nesijudina. Šventadienio ramuma nugula Kauno bulvarus ir parkus, sodai kvepia lapų šviežumu. Prieš metus Kaunas gyveno tokia pačia nuotaika, po to buvo poliarinė naktis, dabar vėl išaušo diena. Trispalvė šventa tautinė vėliava žiūri iš aukšto į miestą, tartum erelis, tik ką ištrūkęs iš geležinio narvo. Diena baigia gesti, ir vėliavos spalvos dega melsvame danguje.

Ūžesys krinta iš už debesies, leidžiasi žemyn ir ima kaukti. Kauniečiai iškelia galvas — vos neužkliūdamas už didesnių Kauno pastatų išdidžiai praplaukia vokiečių lėktuvas. Daugelis mėlynų akių seka jį su pagarba ir dėkingumu. Kaip ir tada, atmintiną birželio dvidešimt antrosios sekmadienį. Kauniečiams atrodė tuomet — ne karas prasidėjo, bet didelis maskaradas. Sukaukia pavojų pranešančios sirenos, pašėlusiai dūmia stoties pusėn bagažais apsikrovusios „katiušos", namų angose slepiasi žydai. O lietuviai stovi tarpuvartėse, darželiuose atverstomis į viršų galvomis: — lėtai, flegmatiškai, tarsi tyčiodamasi iš aplinkui sprogstančių zenitinių patrankų sviedinių, praskrenda viršum Kauno vokiečių bombonešių eskadrilė. Vienur kitur pasigirsta sprogimai, tačiau Kaunas stovi ramus, paskendęs sodų žalume ir bėgančių rusų triukšme. Žiūrinčiųjų į eskadrilę akys ne baimės pilnos, jos šviečia didele viltim: daugelis šioje eskadrilėje mato sugriuvančius niekšingus bolševikų sostus ir prisikeliančią Lietuvą.

Temsta vis labiau. Lėktuvo senai nebematyti. Dangus pilkėja.

Tai ne traukiniai pašėlusiu greičiu gabena į jų kruvinojo „rojaus" gilumą niekšingus pasaulio atmatas — bolševikus, ne jų tas žvarbus ritmingas ūžimas — lygia eile skrenda Kauno gatvėmis vokiečių gurguolės, lekia motociklai, švilpia automobiliai. Frontas jau toli, už Lietuvos sienų, ten, kur latviai nekantraudami laukia išsivadavimo iš kruvinosios priespaudos, kur lygus Estijos granitas dejuoja, budelių kojų trypiamas. Besileidžiančioje prieblandoje ūžesys atrodo didelis, galingas, nepalaužiamai galingas. Griaustinio dundėjimu lekia jis į vakaro tylą, nudundа skliautais, ir kruvinieji šeštosios žemės dalies valdovai dreba savo griūvančiuose sostuose, išvydę grėsmingą atsiskaitymo su civilizuotu pasauliu valandą. O vakaras vis leidžiasi ir leidžiasi, ir žvaigždės vis labiau ryškėja.

Šventu ramumu palinksta klevo lapas, ir bijūnas prisiglaudžia prie šaltos kapo žemės. Medžiai tylūs, kryžiai tylūs, ir žmonės po jais gulį — tylūs. Kauno kapinės gyvena sielvartu. Dariaus ir Girėno mauzoliejus apstotas žmonių. Šalia dviejų didvyrių atsigulė šimtas didvyrių. Išsitiesia liekna mergaitės ranka, nukrinta puokštė pinavijų ir prisiglaudžia prie šviežiai sukasto smėlio. Sena motina priklaupia prie kapo — jos sūnus, apgynęs Kauną nuo raudonųjų teroro, pro kapo velėną neįstengia jos suraminti. Bet nevilties nėra. Žmonių, lankančiųjų partizanų kapus, veidai ramūs, kupini didelio pasiryžimo **krauju nupirktą laisvę apsaugoti nors ir naujo kraujo kaina.**

Taip atrodytų ir viso pasaulio žmonės, jeigu jie kelis mėnesius pabūtų bolševikų pančiuose.

Prieblanda tirštėja, naktis artinasi dideliais ir plačiais žingsniais.

Gatvė pilna lietuvių ir vokiečių karių. Nebėra kietai sučiauptų lūpų, susirūpinusių veidų — kalba liejasi drąsi ir aiški. Įspūdžiai, neseniai buvusios kovos, raudonųjų žiaurumai, pasakiški vokiečių kariuomenės laimėjimai — viskas lekia į vakaro orą be baimės ir dairymosi. Ne taip, kaip prieš porą savaičių. Tuomet kavinėje sėdėjo šnipas, gatvėje valkiojosi šnipas, kiekvienas žydas buvo šnipas, kiekvienas komjaunuolis buvo šnipas, kiekvienas GPU skyrius — pranešimų išpūtimo fabrikas. Lietuvišku atvirumu liejasi pokalbiai, iš kažkur atplaukia lietuviška, bolševikų persekiota, daina. Ji supasi ausyse ir ilgai kartojasi prasidedančioj nakty.

Naktis užmigdo miestą, uždega daugiau žvaigždžių ir sustingsta. Ji rymos tol, kol rytuose pabus aušra, prikels saulę ir vėl išvęs miestą į gatves, į įstaigas, parduotuves — prie darbo. Diena nuplauks Nemunu, vėl kris prieblanda, užsidegs žvaigždės, iš kažkur atlėks graži lietuviška daina.

Ir taip per visus laisvojo Kauno vakarus.

Nuo Baltijos iki Kauno

Kelionė laisvosios tėvynės laukais

Gražus penktadienio rytas. Užtekėjusi saulutė apšviečia tik namų stogus ir medžių viršūnes. Balnojam plieninius žirgus ir leidžiamės kelionėn. Palanga, tolimiausias mūsų brangios tėvynės kampelis, pasilieka užpakalyje mūsų. Visus mus pasitinka laisvę atnešusio uragano pėdsakai ir paskutinių Palangoje išgyventų dienų įspūdžiai.

Nenutrūkstama grandine sunkvežimiai veža cementą į pasienį. Juos ten užtiko pirmosios vokiečių kulipkos. Nesumokėję kelių savaičių darbą, jie dingo, jei turėjo laimės praspruki pro užtveriamąją mūsų gelbėtoją ugnį.

Bolševikų kariuomenės užimtos vilos. Pro langus ir duris veržėsi galvotrūkčiai vienmarškiniai mongolai, čiuvašai, kalmukai... Jie nieko su savim nesinešė, tik nuogą gyvybę gelbėjo.

Po kelių valandų pirmieji vokiečių kariuomenės daliniai jau buvo mieste. Džiaugsmo ašaros spindėjo visų skruostuose, padėkos žodžiai buvo lūpose. Lietuvaitės segė rožes išlaisvintojams prie krūtinių, dovanojo jiems cigarečių, maisto ir gėrimo. Visur plevėsavo trispalvės, vienos prailgusius metus išbuvusios palėpėje. Palanga — gražiausias Lietuvos kurortas — pirmoji buvo išvaduota. Ji mažai tenukentėjo. Tik viena didesnė vila sudegė. Bažnyčia, viena iš gražiausių Lietuvoje, taip pat šiek tiek apardyta.

Mums išvykstant, gyvenimas ten buvo grįžęs į normalias vėžes. Naujoji miesto savivaldybė ir policija dirba, krautuvės atdaros, maistas sunormuotas kortelėmis.

Vėjo nėra. Dviračiai, nors ir sunkiai apkrauti kuprinėmis, rieda lengvai. Pakelėj sunaikintos bolševikų armijos karo mašinos.

Kretingoje bolševikai buvo įsitvirtinę geležinkelio stotyje. Iš ten juos buvo galima tik „išrūkyti". Pravažiuojant mieste viešpatauja tvarka ir rimtis, nors karo pėdsakai ryškūs. Miestas nukentėjęs nuo padegimų. Ne viena žydė buvusi nutverta su benzino buteliuku ir degtukais.

Dešinėje plento pusėje vienur kitur matyti žemi kryžiai. Einame jų pažiūrėti. Gražiai supilti kapai, su skubiai sukaltais, bet dailiais ir simetriškais kryžiais. Ant jų lentelės, kuriose įrašyta žuvusių pavardė, laipsnis, gimimo ir žuvimo data. Ant kryžiaus užmautas kritusio šalmas.

Ties pat siena yra Gargždų miestelis. Jis jau 1938 metais dalinai nudegė. Šiandien jame tik sunaikintos „nenugalimos" armijos likučiai, nes čia įvyko smarkesni susirėmimai.

Kelyje tarp Kretingos ir Gargždų, kuris įeina į buvusią 800 metrų zoną, bolševikų matyti sustiprinimų: prieštankinių spygliuotų tvorų ir griovių, kulkosvaidžių ir patrankų lizdų. Tvoros vestos per žaliuojančių rugių laukus, dobilais užsėtus plotus. Visi įsitvirtinimai likę sveiki, nes rusai pasienyje buvo taip netikėtai užklupti, kad net jų karininkai ir politiniai komisarai nesugebėjo nieko daugiau sugalvoti, kaip tik bėgti.

Žemaičių plentas lygus ir tiesus, nesužalotas. Prasideda švelnūs pakilimai, kurie juo toliau didėja. Plentu dideliu greičiu praskrieja viena kita vokiečių karo mašina. Ant mašinos motoro užmautas šalmas, dujokaukė ar kareiviška kepurė. Tai žygio trofėjai. Užsukam į didesnę sodybą. Augalotas žemaitis, su didele, riesta pypke pasitinka mus. Jis nepasitikėdamas žiūri į mus. Bet mudu tą nepasitikėjimą greit išblaškom. Jo atsargumas motyvuotas. Vėliau teko išgirsti daug žiaurumų, kuriuos padaro užsilikę bolševikų kariuomenės dalinai ir

— Sakykite dėde, kodėl neužsėjot visos savo žemelės. — paklausiau aš tarp kitko, iš visako sprendžiant, gan pavyzdingą ūkininką. Ramiu, gyvenime daug ko patyrusiu žmogaus balsu jis papasakojo plačiai visas priežastis, kurios ne nuo jo parėjusios. Svarbiausia, jis nebaturėjo sėklos, nes ta prakeikta pyliava privertė jį paskutinį grūdą sušluoti ir atiduoti. Į klausimą, ką jis dabar tame žemės kslype darys, nedvejodamas, greitai atsako, kad sėsiąs linus. Šeimininkė mus pavaišina prie pieno stiklinės. Gurkšnodami šviežią pieną, sužinom neapsakomą visos šeimos džiaugsmą vokiečių kariuomenei atėjus.

Tęsiam kelionę. Saulutė dar neaukštai, bet jau gerokai kaitina. Pakeliui panašūs vaizdai visur kartojasi. Vėžaičiai išliko visai sveiki, Endriejavas lieka dešinėje mūsų pusėje; atrodo taip pat nenukentėjęs.

Kairėje pusėje, tolumoje juoduoja kažin kas. Privažiuojam arčiau. Rietavas. Jis nukentėjęs. Miestelio viduryje baltuoja vos kelių sviedinių paliestos nenukentėjusios bažnyčios bokštai. Ji lyg kokiu stebuklu liko nesudegusi ir nesugriauta. Nukentėję rietaviškiai nenusiminę ir neraudoja. Tai charakteringa visiems nukentėjusiems Žemaitijos gyventojams. Jie puikiai supranta, kad kiekvienas didis žygis reikalauja aukų.

Važiuojam žaliuojančių eglių miškais. Nors čia vėjo nė kvapo, bet oras gaivus, stipriai kvepia pušų sakais. Šalia eglių, lyg siena atskirti, prasideda lapuočių miškai. Kirvis žiaurioje mūsų priespaudėjo rankoje sužalojo mūsų auksą. Visur teko matyti žmogaus aukštumoje nukirstus medžius ir suverstus skersai plento arba lygiagrečiai su juo.

Pietaujame pas ūkininką. Šeimininkė vaišina kuo tik turi. Jokio atlyginimo neima. Žemaičiai per daug vaišingi. Jie tuo patys save skriaudžia. Gali keliauti mėnesius skersai išilgai visą Lietuvą be cento kišenėje — visur tave pavalgydins ir nakvynę duos. Šio ūkininko rusai išsivedė du gerus arklius. Paliko tik kumelaitę. Tačiau su šypsniu veide jis mus palydi. „Kursiu naują ateitį!" taria su pasiryžimu mums spausdamas ranką. Jis šaulys, jo krūtinę puošia nepriklausomybės medalis.

Sudeginti rusų tankai, įklimpę pelkėje, riogso pakelėje. Ant vieno kalnelio sudegintas didelis virtuvės reikmenų sandėlis ir didelis skaičius virtuvių. Mūsų traktorininkai velka kelias sunkiausio kalibro lauko patrankas. Bebėgą bolševiai nesuspėjo jų su savim pasivežti. Prie naujai statyto aerodromo pilni grioviai priversti visokio kalibro bombų.

Temstant pravažiuojam Viduklę. Miestelis visiškai sveikas. Užsukam pas ūkininką nakvynės. Jis tik po ilgo tardymo mus priima. Apylinkės miškuose tada dar siautė rusai. Jie nakties metu išpiovė vieną apylinkės šeimą.

Vokiečių kariai, kuriuos sutinkame ir kurie prašo kokių nors nurodymų, labai mandagūs. Formalizmo nematyti. Pirmą kartą ilgame kelyje mus sulaiko įvažiuojant į Raseinius. Grąžindami dokumentus, jie atsiprašo mus sutrukdę. Raseiniai apdegę.

Tiltas per Nevėžį susprogdintas. Tai vienintėlis didžiojo Žemaičių plento sugriovimas. Bet vokiečių pionierių dėka tiltas atstatytas, nors provizorinis. Kitose vietose plentas budrių vokiečių oro pajėgų pastangomis liko sveikas.

Tokie vaizdai Žemaičiuose. Visur žmonės be galo patenkinti išsivadavę iš raudonojo jungo. Visų krūtinėse džiaugsmas, visi su nauju pasiryžimu imasi darbo.

•

Tolumoje mus sveikina Prisikėlimo bažnyčia. Radio stulpai tyliai kalba, kad buvusioji mūsų laikinoji sostinė sveika. Karo Muziejaus bokšte tamsiai raudoname fone vėl plėvesuoja Gedimino stulpai. „Lietuva laisva", skamba kiekvieno lietuvio ausyse ir širdyje.

J. Juškaitis

Pranešimai

SUSISIEKIMO SRITIES PAREIGŪNAMS

Atstatant susisiekimo darbus, visi susisiekimo įstaigų, įmonių, rajonų bei ruožų viršininkai įpareigojami vesti darbų dienynus. Svarbesnių atliktų darbų trumpas žinias, pagal galimumą, pristatyti Valdyboms.

LIETUVIAMS VERSLININKAMS

Lietuviai verslininkai, buvę nacionalizuotų Kauno prekybos įmonių Kaune savininkai, kviečiami tuojau registruotis Kaune, Laisvės al. 38, II aukšt., 2 kamb., telef. 27942.

Kitų vietovių verslininkai registruojasi pas atitinkamus miesto burmistrus.

VISIEMS KULTŪRTECHNIKAMS

Melioracijos Departamentas praneša visiems kultūrtechnikams, kad melioracijos darbams yra atleistos lėšos ir pradėtieji darbai turi būti tęsiami.

Pirmoje eilėje atliekami stiprinimo darbai šiais metais iškastuose grioviuose ir pataisymai anksčiau padarytų sustiprinimų. Tęsiant kasimo darbus, kartu reikia atlikti numatytus sustiprinimus, o prie didesnių darbų — ir žemės sklaidymą.

Per šių metų liepos mėnesį leidžiama išleisti kiekvienam kontoros vykdomam darbui iki 12.000 rb, o kiekvienoje apskrityje smulkesniems darbams be atskiro leidimo iki 6.000 rb. Už darbus apmokama prisilaikant kainoraščio. Pinigus apmokėti darbininkams, kol pradės veikti ryšiai, turi pasiimti darbų vedėjai arba apskričių melioratoriai Kaune, Lietuvos Banke.

Apskričių melioratoriai ir visi darbų vedėjai, pradėjus veikti ryšiams, tuojaus praneša Melioracijos Departamentui apie personalą, darbų eigą ir inventoriaus bei bylų stovį.

Laisvu nuo vykdymo laiku kultūrtechnikai atlieka tyrinėjimo darbus nusausinimo projektams sudaryti ir renka anksčiau nurodytas statistines žinias.

MELIORACIJOS DEPARTAMENTAS

PIRMOSIOS KAUNO SIUVĖJŲ KOOPERATINĖS GAMYBINĖS ARTELĖS „SIUVĖJAS" KLIJENTAMS.

Artelės valdyba praneša, kad visi gerb. klijentai, kurie yra užsisakę ar padavę medžiagas centrui arba skyriams, privalo per mėnesį nuo šio skelbimo dienos pakartoti užsakymus arba atsiimti medžiagas. Nepakartoti užsakymai nebus atliekami, o per mėnesį neatsiimtos medžiagos nebebus grąžinamos.

Artelės Valdyba

Kaunas, 1941 m. liepos 10 d.

Pamestas lietuviškas vidaus pasas Survilienės, Marijos. Paso Nr. 93084/484. Radęs prašomas atiduoti Kauno II policijos nuovadai.

Valstybinio Durpių Pramonės Tresto provincijoj esančioms įmonėms reikia buhalterių ir sąskaitininkų. Kreiptis į Durpių Trestą, Kaunas, Laisvės al. 9, II aukštas.

RADIJO PROGRAMA

Šeštadienis. VII. 12

6.30 Malda; 6.35 Laikas, žinios; 6.50 Koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinis koncertas (pl.); 7.20—7.45 — Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa;

7.45—12.00 — Pertrauka;

12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Laikas, žinios; 12.20 Koncertas (pl.); 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45—13.00 — Informacijos, tolimesnė dienos programa;

13.00—14.00 — Pertrauka;

14.00 Žinios vokiečių kalba;

14.15—15.00 — Pertrauka;

15.00 Žinios vokiečių kalba; 16.00 Koncertas (pl.); 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Garsieji smuikininkai; 17.25 Žinios, pranešimai; 17.40 Poezijos ir dainos valandėlė; 18.00 Iš laikraščių; 18.15 Pučiamųjų orkestro koncertas, vadovauja Jonušas; 18.45 Ansambliai iš operų; 19.00 Vokiški pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios; 20.15 Pramoginė muzika; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, programa rytdienai; 20.55 Programos užbaiga.

Pranešimai švietimo reikalu

1. Visų švietimo ir kultūros įstaigų vedėjai ir direktoriai, o jiems nesant pagal rangą kiti tarnautojai ar mokytojai, prašomi ko greičiausiai suteikti žinių apie mokytojus:

1. kurie yra likę,
2. kurie yra išvežti,
3. kurie dingę be žinios.

Mokyklų direktoriai ir vedėjai ar jų pareigas einą šias žinias suteikia buv. švietimo skyrių reikalų valdytojams, o pastarieji tas žinias perduoda šiuo adresu: Kaunas, Laisvės Alėja 70, Švietimo Komisijai.

2. Visos žydų ir rusų dėstomąja kalba gimnazijos, progimnazijos ir specialinės mokyklos ir prie jų buvusios žydų ar rusų dėstomąja kalba atskiros klasės, ir taip pat visos mokyklos, įsteigtos Raudonosios Armijos vadovybės vaikams, nuo 1941 m. birželio mėn. 23 d. laikomos uždarytomis.

Tu mokyklų turtą perima lietuvių vietos mokyklos, susitarusios su vietos komitetais.

3. 1). 1941—42 mokslo metais Pradžios Mokyklų Įstatymo (V. Ž. 541, eil. 3758) nustatytieji pradžios mokyklos šeštieji skyriai neveikia;

2) Į žemesniąsias specialines mokyklas ir kursus priimami baigę nemažiau kaip keturis pradžios mokyklos skyrius;

3). Į vidurinių mokyklų I-ąją klasę priimami mokiniai, baigę 5 pradžios mokyklos skyrius arba išlaikę atitinkamus stojamuosius egzaminus; į aukštesnes klases priimami mokiniai šia tvarka:

į II klasę,	baigę	6	pr. mok. skyrius,		
į III	„	„	5	vidurinės mok. klases,	
į IV	„	„	6	„	„	„
į V	„	„	7	„	„	„
į VI	„	„	8	„	„	„
į VII	„	„	9	„	„	„

arba išėję tolygų mokslą, arba išlaikę atitinkamus egzaminus.

4). Priimant mokinius į vidurines specialines mokyklas, 7 tarybinės vidurinės mok. klasių kursas laikomas tolygiu progimnazijos kursui.

KRONIKA

4441 IŠVEŽTIEJI, 1023 POLITINIAI KALINIAI

Raud. Kr. išvežtųjų į SSSR ir polit. kalinių gelbėjimo sekcijoje nuo VI. 30 d. iki šios dienos įregistruota išvežtųjų — 4441, polit. kalinių — 1023. Per vakar dieną įregistruota išvežtųjų — 171, polit. kalinių — 14.

DĖL NUŽUDYTŲ A. PANEMUNĖS SANATORIJOS TARNAUTOJŲ

Papildomai pranešama, kad Pažaislio miške rasti Raudonojo Kryžiaus A. Panemunės sanatorijos tarnautojai buvo bolševikų nužudyti pačiu žiauriuoju būdu. Jiems išdurtos akys, nusuktos galvos, žiauriai sudarkytos krūtinės, net sunku juos atpažinti.

SUSISIEKIMO ĮSTAIGŲ TARNAUTOJAMS

Susisiekimo įstaigų bei įmonių tarnautojai ir darbinkai, žydai laikomi iš tarnybų atleistais.

Tie susisiekimo įstaigų tarnautojai (geležinkelių, pašto, plentų, vandenų, auto transporto ir orinio susisiekimo), kurių įstaigos dar nepradėjo pilnai veikti, nuo 1941 m. liepos mėn. 1 d. laikomi atostogose. Atostogos tvarkomos prisilaikant įstatymų, veikusių ligi 1940 m. birželio m. 15 d.

DĖL SUSISIEKIMO ŽINYBOS PAREIGŪNAMS ATLYGINIMO IŠMOKĖJIMO

Susisiekimo įstaigų tarnautojams ir darbininkams atlyginimas už š. m. liepos mėn. turi būti išmokamas per du kartu, t. y. liepos mėn. 15 ir 30 d.

L. RAUDONASIS KRYŽIUS STEIGIA AUKŲ RINKIMO PUNKTUS

KAUNAS. VII. 10. ELTA. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus kreipimasis į mūsų tautiečius, prašant kuo kas gali paremti buv. politinių kalinių ir nuo karo nukentėjusių šelpimą, sukėlė platų atgarsį. Daugelis tautiečių į šį kvietimą jautriai atsiliepė ir šiomis dienomis aukos pradėjo smarkai plaukti. Lietuvos Raudonasis Kryžius artimiausiu laiku numato steigti eilę punktų, kur gyventojai galės atiduoti savo aukas. Apie tokių bazių įsteigimą bus paskelbta vėliau.

KAIP BUVO KANKINAMI TELŠIŲ KALINIAI

Dėl Telšių kalinių kankinimo būdų papildomai pranešama: buvo išpiaunami raumenys ir padaromos kišenės, suspaudžiamos ir sutraiškomos galvos, mašinėlėm ištampomos žarnos.

L. RAUD. KRYŽIUS ĮSTEIGĖ SAVO SKYRIUS MINSKE IR MOLODEČNOJE

Teikti pagalbai politiniams kaliniams ir išvežtiesiems, L. Raud. Kryžius įsteigė savo skyrius Minske ir Molodečnoje.

DĖL MOKESČIŲ MOKĖJIMO

KAUNAS. VII. 10. ELTA. Visi piliečiai turi ko greičausiai į iždą sumokėti:

a) visas užsilikusias mokesčių liekanas už laiką iki 1941 m. sausio 1 d.,

b) 1941 m. I pusmečio mokesčius už nekilnojamus turtus miestuose ir miesteliuose,

c) 1941 m. I pusmečio žemės mokestį ir

d) pajamų mokestį, kultūros rinkliavą bei darbo pajamų mokestį nuo laisvųjų profesijų pajamų, palaikų mokestį ir kitus mokesčius bei rinkliavas, kuriems mokėti terminas suėjo 1941 metais I pusmetyje.

Mokant rubliais aukščiau išvardintas mokesčių liekanas už laiką iki 1941. I. 1 d. ir 1941 metų I pusmečio mokesčius, kurie buvo apskaičiuoti litais, laikytis anksčiau buvusio santykio.

Visi mokesčių inspektoriai ar jų pareigas einą asmenys įpareigojami tinkamai sutvarkyti darbą inspekcijose.

Be to, vyr. pajamų mokesčių inspektoriai ar jų pareigas einą asmenys įpareigojami rūpintis, kad valdinės, kooperatyvinės ir visuomeninės įmonės tvarkingai mokėtų apyvartos mokestį, atskaitymus iš pelno, neprekinių operacijų ir kitus priklausomus mokesčius.

Mokesčių ir Rinkliavų Valdyba

Kauno Notaras Jonas Žilius (Žilinskas) praneša gerbiamiems klijentams, kad jo kontora iš Seimo g-vės Nr. 5 perkelta ir veikia Laisvės al. Nr. 52.

Į LAISVĘ

Redakcija — Kaunas. Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.

Administracija — Kaunas. Duonelaičio 24, tel. 26375 ir 22430.

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616

Kurti Naująją Lietuvą

Griovimo ir tamsiųjų jėgų siautėjimo metai pasibaigė. Prieš mūsų akis neaprėpiami darbo dirvonai. Juk turime atsikurti, turime atsigręžti į Vidurinę Europą ir turime pajėgti žengti kartu su ja. Tai metmens ir perspektyva į ateitį. Tuo tarpu šiai dienai aktualiausias mūsų uždavinys sutelkti ir patikrinti jėgas, mokamai jas suorganizuoti ir suvokti laiko balsą.

Mes neturime darbo rankų perteklius — negalime jų lengva širdimi iššvaistyti, bet negalime ir telkti jas be atodairos. Jos turi būti švarios ir pakankamai nagingos pasiimtajam darbui. Paskutinieji kančių metai turėjo tą prasmę, kad jie, kaip ir kiekviena kančia, mūsų žmogų apvalė. Užgrūdino tiesų ir tvirtą lietuviškų masių charakterį, paklydusiam sąžiningam lietuviui parodė tikrąjį kelią, o savanaudį ir prisiplakėlį išryškino tiek, kad veltui jis šiandien ieškos naujų dažų: partinių dažų krautuvės jau uždarytos.

Lietuviškosios masės, ypač ūkininkija ir mokslo jaunimas, parodė tiek atsparumo ir drąsos, kad pats negirdėtas istorijoje bolševizmo užsimojimas sunaikinti lietuvių tautą jau pakankamai liudija tų masių teisę gyventi ir kurti. Tą teisę joms patikrino laiku pajudėjusios kryžiaus žygiui plieninės tankų voros ir plieno vyrų gretos. Dabar belieka paraginti tuos lietuvius ramiam ir našiam darbui.

Tyčia paminėjom čia ir paklydusį lietuvį. Tokių buvo. Jie jautė kapitalizmo supuvimą, jautė reikalą atsinaujinti, bet jų akys nesugebėjo įžvelgti tų jauno veržlumo kupinų pastangų, kuriomis didysis mūsų vakarų kaimynas griovė visus senojo pasaulio anachronizmus ir statė naują didingą savo ir visos Europos ateitį. Jie nesugebėjo pajusti, koks yra persenęs, suplėkęs ir milijonų nekaltų beginklių aukų krauju aptaškytas žydiškasis marksizmas. Todėl praėjusių metų birželio penkioliktąją su klastingomis jos deklaracijomis apie nepriklausomybę jie pasitiko šviesiomis viltimis. Liepos 21 dieną jau ne vienas iš jų vogčia nurijo karčią ašarą ir toliau, jei dirbo ir kalbėjo, tai labai santūriai, o su melo įsigalėjimu ir visai stengėsi pritilti, iki pagaliau ne vienas iš jų šių metų birželio 13 atsidūrė užkaltame vagone, sujungusiame visą tautą ir visus jos likučius galutinai atgręžusiame į Vokietiją. Šiandien tie žmonės jaučiasi nusikaltę savo kraštui. Jų džiaugsmas tylus ir vieta naujajame gyvenime jiems patiems neaiški. Bet naujoji Lietuva be abejonės įjungs juos į darbą, ir būtų nesusipratimas, jei atskiri asmens savo iniciatyva suvedinėtų su jais sąskaitas ir svertų jų nuodėmių dydį.

Kitaip vertintini išsigimėliai komunistai ir tie prisiplakėliai, kurie tiek kartų keitė savo kailį, kiek kartų keitėsi kabinetai. Paskutinis raudonumas jiems turi likti jau neišdildoma dėmė, ir jų įžulios pastangos vėl prisišlieti ir net prieinamame poste vadovauti turi būti tuoj sutramdytos. Jie pakankamai subrendo savo niekšingume, ir jau laikas Tautai išspiauti juos iš savo kūno.

Šiaip neilgas paskutiniųjų metų laikotarpis mūsų Tautai yra epochinės reikšmės, ir vertinti jis tenka kaip ištisą epochą. Todėl klaidinga būtų charakterizuoti žmones senomis sąvokomis, lygiai kaip būtų fatališka klaida manyti, kad dabar vėl grįžo seni kapitalizmo ir aptukusios miesčionijos laikai. Lietuvis po šitų bandymų ir kančių išėjo kitoks, nebe partinis ar grupinis, bet lietuviškas, pasiryžęs gyventi, kurti ir mokytis. Jeigu šiandien galingu mostu kuriama Naujoji Europa, tai jos kurti ėmėsi naujai save suvokusi tauta ir bendradarbiauti toje kūryboje kviečia savo krauja suvokusias tautas. Ir Naująją Lietuvą tegalės sukurti tik naujasis lietuvis.

Čia vienas tik šimtas įamžinta mūsų, kur gimtąjį raštą gabeno iš Prūsų

Dievaži, niekas Laisvės alėjos nevadino Stalino prospektu. Dažnai išgirsdavai trumpą lengvą pašnekesį apie Laisvės alėją.

— Kur gi eini?

— Nagi į Laisvės alėją!

Ir tik tada pilietis ar pilietė pasitaisydavo, kai šalimais koks nors tarybinis dignitorius pradėdavo dilbčioti. O paskui piliečai nusišypsodavo ir vėl kalbėdavo ar eidavo ne į Stalino prospektą, bet į... Laisvės alėją.

Toks nepaprastas ryšys buvo su Laisvės alėja. Todėl nė vieneri metai nelaisvės negalėjo išbraukti tikrosios praeities. Gal tai būtų pasisekę padaryti vėliau. Tačiau tai nesvarbu. Bet iki šiol Laisvės alėjos niekaip nepasisekė pakeisti.

Tačiau tikriausią nuomonę apie Laisvės alėją parodo šių dienų vaizdelis. Kai tik nutilo šūviai, tai pasirodė pareigūnas su lentelėmis. Jis pakeitė, kaip sau norite, „nenugalimą" prospektą vėl į... Laisvės alėją. Svarbiausia, kad lentelės buvo rūpestingai paliktos, o ne sunaikintos. Matyti, jog pareigūnas netikėjo, kad lentelių neprireiktų.

Beje, jei paklaustumėt, kur dingo Stalino lentelės. Dievaži, negalėčiau pasakyti. Tiesiog nemačiau, nežinau. Tik esu tikras, kad daug Stalino lentelių suskilo, ir niekas jų atsargai nepasiliko. Tenka pabrėžti, kad panašiai atgimė ir Vasario 16 dienos gatvė, o Liepos 21 d. dingo.

Taip pat atgimsta ir kiti vaizdai. Ten, kur Karo Muziejaus sodelyje matomos Sėjėjo ir Knygnešio statulos, vakar atgimė knygnešio sąrašo lentos. Tamsiame knygnešių lentos fone vėl auksu žėri knygnešių pavardės. Dabar ties lentomis ne vienas pilietis sustoja pasiskaityti. Mat, pavardės surašytos iš visos Lietuvos. Pasirodo, kad pavardės buvo užkaltos fanera ir nudažytos tokia pat paminklinio mūro spalva. Kyla klausimas, kas čia bolševikams nepatiko. Tiesiog sunku atspėti. Tačiau, tur būt, viskas — ir sąrašas ir ketureilis.

Čia vienas tik šimtas įamžinta mūsų,
Kur gimtąjį raštą gabeno iš Prūsų.
O buvo ne šimtas, bet tūkstančiai šimtas,

Ir bolševikai neleido lietuviams apie knygnešius rašyti. Bet dabar vėl saulėje žiba knygnešių pavardžių raidės. Jos žėri ne vien paminklinėje lentoje, bet taip pat ir lietuvių kultūros istorijoje.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus atsišaukimas dėl pagalbos nukentėjusiems tautiečiams

LIETUVIAI.

Nėra miestelio, nėra kaimo, nėra vienkiemio, kurių nebūtų palietusi žiaurioji šmėkla. Net nerasime šeimos, kuri nebūtų netekusi savo gimtinės, savo tėvo, savo motinos, savo brolio, savo sesers, Kraujas ir ašaros nespėjo išdžiūti. Tėvai tebelaukia svetimon šalin išvežtųjų vaikų; atskirtieji kūdikiai, palikti be duonos ir be pastogės, veltui raudodami šaukiasi motinos. Nelaimingosios našlės nesulaukia savo vyrų. Tūkstančiai senelių, kūdikių, našlių ir našlaičių liko be duonos, be pastogės.

Argi mes juos pamiršime, lietuviai?

Ne, mūsų pareiga palengvinti jų kančias, nuraminti širdį, suteikti nors dalelę tos šilimos, kurios jie yra netekę. Tegu ir tie nelaimingieji pajunta, kad jie gyvena savame krašte, kad jie yra mums brangūs.

O ar galima užmiršti svetimon žemėn žiauraus priešo išvežtuosius? Ar galime nesirūpinti tais, kurie dar išliko gyvi, kurie neužtroško ir šiandien basi, išbadėję per miškus ir pelkes veržiasi į savo mylimą tėvynę, arba, negalėdami paeiti, laukia, kada juos gailestingoji ranka sugrąžins į savo kraštą?

Neatidėliodami nė minutės, mes privalome padėti tauriausiems Lietuvos sūnums ir dukroms pasiekti gimtąją žemę ir išsivaduoti iš kančių.

Štai kokios sunkios ir garbingos pareigos tenka Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Lygiai tas pačias pareigas jaučia ir visa Lietuva, Lietuviškoji visuomenė, eidama išvien su Raudonuoju Kryžiumi, gali padėti tai gausybei nelaimingųjų, kurių šiandien pilnas mūsų šventasis kraštas. Todėl kreipiamės į jus visus, lietuviai: dvasininkai, ūkininkai, darbininkai, profesoriai, rašytojai, dailininkai, muzikai, kariai, tarnautojai, valdininkai — visi visi, kas kuo gali, remkite nelaiminguosius pinigais ir daiktais.

Įstaigos aukas pinigais neša: Kaune, Lietuvos Bankan Raudonojo Kryžiaus Įgaliotinio įstaigos ein. sąskaiton Nr. 160009, o provincijoj — į Lietuvos Banko skyrių Raudonojo Kryžiaus Įgaliotinio įstaigos einamąsias sąskaitas.

Paskiri aukotojai: Kaune — į Raudonojo Kryžiaus Įgaliotinio Įstaigą, Kęstučio g. Nr. 6 ir TSRS išvežtųjų globojimo ir žinių rinkimo sekciją, Laisvės al. 20.

Netrukus bus paskelbtas sąrašas kitų vietų ir asmenų, įgaliotų pinigams rinkti.

Daiktų aukotojai turi paruošti paketus ir pranešti telefonu 27735 Raud. Kryžiaus mašina paims aukojamus daiktus vietose.

Tad tegu nelieka nė vieno lietuvio, kuris nebūtų ištiesęs savo broliui pagalbos rankos.

Lietuvos Raudonasis Kryžius.

Mano brolis gimė kalėjime

Iš pasikalbėjimo su bolševikų komandieriumi

Teko būti vienoje iškyloje, kurioje dalyvavo keletas bolševikų komandierių. Vienas iš jų atkreipė mano dėmesį savo tylumu, o aš atkreipiau į save jo dėmesį plepumu, taip prisipažino jis. Silpnai temoku rusų kalbos, bet kalbantį suprantu.

Jo tylumas kažkaip atsispindi ir veide, iš kurio matosi lyg skundas, ieškojimas suraminimo, paguodos. Atsiskiriame nuo kitų ir, eidami mišku, vos vienu kitu žodžiu pasikeičiame. Nejučiomis stebime vienas kitą, gaudome kiekvieną neatsargų žodį ir tik tada, kai tų žodžių kiekvienas įsigijome po nemažą pluoštą, — tik tada jis mane paklausė:

— Prisipažinkite atvirai, nesivaržydamas, kad jums dabartinė santvarka nepatinka.

Matydamas, kad aš galvoju, kaip į tą klausimą atsakyti, padrąsino:

— Mes negalime nė žodžio pasakyti prieš tą santvarką, kurios jūs tik menką dalelę patyrėte, nes net galvodamas nesi tikras, kad koks šnipas neišskaitys minčių. Jums kas kita. Turite draugų, kuriais galite pasitikėti ir pasidalyti mintimis. Bet pas mus, kur viskas pagrįsta melu ir teroru, kur žmogaus gyvybė vertinama mažiau kaip gyvulio, kada žmogus nesi tikras dėl rytojaus, tai moralinis žmogaus lygis tikrai pasiekia žemumo ribą.

— Ar jau taip sunku būtų tą režimą pakeisti. juk didelė dauguma nepatenkintų? — paklausiau.

— Aš kaip tik apie tai ir kalbu. Pas mus reikia tik įtarti, ir jau žmogus pražuvęs. Mes vienas kitu nepasitikime, nes žmonių galvosena taip užguita, kad negalima net menkiausios paslapties pasakyti. Mano tėvai buvo gana pasiturį, tai revoliucijos metu mūsų pačių kiemsargis be jokios priežasties mus įskundė bolševikams, ir visa šeima atsidūrėme kalėjime. Mano motina tuomet buvo nėščia ir kalėjime gimdė! Administracija visai nesirūpino, kad būtų suteikta pagalba. Neaiškiai prisimenu tas kančių dienas, praleistas kalėjime, nes teko badauti. Motina kalėjime ir mirė, palikdama mano brolį vienerių metų. Tėvą nežinia kur išvežė, nes nuo to laiko jo nemačiau. Mano brolį perkėlė į prieglaudą, o mane į kolchozą. Tiesiog gyvenimo pasityčiojimas, bet prašau nesijuokti: mano brolis gimė kalėjime, augo milicijos priežiūroje, dirbo darbo stovykloje ir mirė karceryje, turėdamas aštuoniolika metų. Daug, labai daug tokių nelaimingųjų mūsų krašte.

Svarbiausia, kad mūsų liaudis nežino, kad užsienyje geriau gyvenama ir kad iš viso galima geriau gyventi, nes tik begėdiškas melas mums teikiamas. Pas mus net sūnus tėvą išduoda, jei tas ką nors prieš esamąją santvarką pasisako, tai iš kur pas mus bus įmanomas organizuotumas? Kariuomenė pilna šnipų, o politvadovai tik ir stengiasi ką nors įtarti.

Grįžtant į namus, supažindinau su vienu lakūnu, aviacijos puskarininkiu, kurio kviečiami užėjome į jo butą. Vakarieniaujant rusas nutilo ir po kiek laiko, išsitraukęs nosinę skarelę, nusišluostė ašaras. Jis žiūrėdamas į kuklų, bet jaukų kambario apstatymą gal prisiminė tolimas dienas, kada, nežinodami bolševikiško siaubo, galėjo būti ramūs savo šeimos kampelyje.

Iš visos Lietuvos

MAŽEIKIAI

Prieš bėgdami bolševikai sprogdino savo sandėlius. Išsinešdino VI. 23. Miestas pasipuošė tautinėmis vėliavomis, nors kai kas dėl to ir nukentėjo. Po kelių dienų sugrįžę, bolševikai „šienavo" gatvėse su kulkosvaidžiais. Nušauti keli žmonės.

Gyvenimas atsikūria. Maisto nestinga.

KAZLŲ RŪDA

Birželio 22 d. stotyje buvo didelis raudonosios armijos judėjimas. Aiškino, kod vyksta dideli manevrai. Atėjo apšaudytas Kybartų traukinys. Pusiaudienį pasirodė pirmieji vokiečių lėktuvai. Raudonieji šaudė, be vis pro šalį nes ten daugiau vietos. Žmonės linksmi skubėjo bažnyčion. Pirmadienį raudonarmiečiai jau bėgo, net drabužius palikę. Išgirdę Kauno radiją, žmonės su ašaromis giedojo tautos himną. Miestelyje susidarė vietinė apsauga. Atvykęs į gelež. stotį aprašyti pagalbos, raudonosios armijos Kazlų Rūdos komendantas buvo likviduotas. Pakilo tautinė vėliava. Vietinės gynybos darbas buvo pradėtas plikomis rankomis, tačiau netrukus atsirado šautuvų ir kulkosvaidžių. Vokiečių kariai buvo sutikti su gėlėmis. Miškuose įsitvirtinę bolševikai rengėsi pulti Kazlų Rūdą, bet po pustrečios valandos mūšio jau bėgo, viską pametę. Iššaudė daug nekaltų gyventojų. Kovos taip pat pareikalavo aukų, bet jos nežymios, palyginti su raudonųjų nuostoliais.

Kauno Komendanto ir Kauno Miesto Burmistro įsakymas

1.

Visi žydų tautybės asmens, kurie iš Kauno yra pabėgę, neturi teisės į Kauno miestą sugrįžti — sugrįžusieji bus suimami.

Namų savininkai, nacionalizuotų namų valdytojai ir kitų namų faktinieji valdytojai, kurie leis apsigyventi grįžusiems į Kauną žydų tautybės asmenims savo valdomuose namuose, bus baudžiami.

2.

Visi Kauno mieste gyveną žydų tautybės asmens be lyties ir amžiaus skirtumo š. m. liepos mėn. 12 d. pradedant ant kairiosios krūtinės dalies nešioja šį ženklą: geltonos spalvos Dovydo žvaigždę 8—10 cm diametro. Ženklus pasirūpina patys žydų tautybės asmens.

Pastebėti be ženklo žydų tautybės asmens bus suimami.

3.

Žydų tautybės asmenims leidžiama vaikšioti gatvėmis r rodytis viešose vietose nuo 6 iki 20 val. Kitu metu pastebėti viešose vietose žydų tautybės asmens bus suimami.

4.

Visi Kauno miesto ribose gyveną žydų tautybės asmens be lyties ir amžiaus skirtumo nuo š. m. liepos mėn. 15 d. iki rugpiūčio mėn. 15 d. turi persikelti gyventi į Kauno miesto priemiestį — Vilijampolę.

Persikeliančios šeimos gauna persikėlimo orderius.

5.

Tvarkingam persikėlimui užtikrinti, Kauno Miesto Butų Ūkio Valdyba kartu su žydų bendruomenės atstovais nustato persikėlimo sąlygas, tvarką ir eigą.

Persikėlimo eigą prižiūri Kauno Komendantūros ir Kauno miesto policijos pareigūnai. Nurodytu laiku nepersikėlusieji bus suimami.

6.

Persikėlimas vykdomas pačių persikeliančiųjų lėšomis.

7.

Vilijampolėje gyveną ne žydų tautybės asmens turi teisę išsikelti gyventi į kitas Kauno miesto dalis. Apsigyvenimo vietai surasti tarpininkauja Kauno Miesto Butų Ūkio Valdyba.

8.

Žydų tautybės asmens, turi nekilnojamą turtą kitose Kauno miesto dalyse, ne Vilijampolėje, tą turtą turi likviduoti, pirmoje eilėj susitardami pasikeisti su Vilijampolėje nekilnojamąji turtą turinčiais ir iš ten išsikelti norinčiais lietuviais.

Nekilnojamojo turto likvidavimui bei pasikeitimui tarpininkauja tam tikslui Kauno Miesto Savivaldybės įsteigtas biuras.

Nesutvarkytus tuo būdu nekilnojamuosius turtus perima Kauno Miesto Savivaldybė.

Žydų tautybės asmens, turimus ginklus privalo tuojau perduoti Komendantūrai (Gedimino g. 34), o radijo aparatus — Butų Ūkio Valdybai (Laisvės al. 9, III aukštas). Neišpildę šio nuostato bus griežtai baudžiami.

9.

Žydų tautybės asmenims draudžiama naudotis kitų tautybių asmenų samdomuoju darbu.

Kaunas, 1941 m. liepos mėn. 10 d.

Kauno Komendantas
Kauno Miesto Burmistras

Demonstracijos prieš karą New Yorke

NEW YORKAS. VII. 11. ELTA. Liepos 10 dieną daug izoliacionistinių ir pacifistinių Jungtinių Valstybių organizacijų narių surengė demonstracijas prie laikraščio „New York Post" redakcijos būstinės. Viename to laikraščio įžanginiame straipsnyje buvo reikalaujama paskelbti Vokietijai karą. Demonstrantai nešė plakatus su tokiais užrašais, kaip: „Laikraštis „New York Post" sako — karas, tauta sako — ne". Demonstracijose dalyvavo „America First Committee", „Keep America out of War" organizacijų, tarptautinės moterų lygos ir kvekerių sektos nariai.